

אשר הכתיב דבר מן המצוות אשר צונו לא עשה...
אשר הכתיב דבר מן המצוות אשר צונו לא עשה...
אשר הכתיב דבר מן המצוות אשר צונו לא עשה...

107
108
109

הביאו לו את הממדי.

קצרו, ומרק אחר שחיטה על ידו: - אשכנזי המהיל

קבל את הדם וזרקו.

ונכנס להקטיר קטרת של שחר, ולהטיב את הנרות, ולהקריב את הראש ואת האברים ואת התבטין ואת הנין.

ה. קטרת של שחר היתה קרבה בין דם לאברים: - יח לא כחלק של בין הערבים - בין אברים לנפסים.

אם היה כהן גדול וכן או אסטינים, - יח לא

מתמין לו חמין ומשילין לתוך הצונן.

קרי שפסג צננן.

ו. הביאוהו לבית הפרוה, ובקרוש היתה.

פרטו סדין של בוז בינו לבין העם.

קדש דניו ורגליו, ופשט - קרי כבוד

רבי מאיר אומר:

פשט, קדש דניו ורגליו. יח לא כבוד

כרד וטבל, עלה ונסתפג.

הביאו לו בגדי לבן.

לכש יקדש דניו ורגליו.

ז. בשחר היה לובש פלוסין של שנים עשר מנה, ובין הערבים הנדוין של שמנה מאות זוז; - יח

דברי רבי מאיר. יח לא כבוד

וחקמים אומרים:

בשחר היה לובש של שמנה עשר מנה, ובין הערבים של שנים עשר מנה, - יח

הכל שלשים מנה.

אלו משל צבור; - יח לא כבוד

ואם רצה להוסיף - מוסיף משלו.

ח. כא לו אצל פרו, (מחאה)

וקרו היה עומד בין האולם ולמזבח, ראשו לדרום ופניו למערב;

והכהן עומד במזרח ופניו למערב, וסומך שמי דניו עליו ומתנדה.

וכך היה אומר:

"אנא השם,

עזיתי פשעתי חטאתי לפגך, אני וביתי.

אנא השם,

כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים, שצויתי ופשעתי ושחטאתי לפגך אני וביתי;

בכתוב בתורת משה עבדך (ויקרא טו. ל):

"כִּי־בִיִּים הָיָה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לַטְהָר אֶתְכֶם,

מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ.

והן עונין אתריו:

"כִּירוֹד שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד."

ט. כא לו למזרח העזרה, לצפון המזבח, הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו.

ושם שני שעירים,

וקלפי היתה שם וכה שני גזרות.

של אשכרוצ' היו, וצשאן כן במלא של זקב, והיו מזכירין אותו לשבח.

י. כן קטין עשה שנים עשר דר לפיכך, - יח לא כבוד

שלא היו לו אלא שנים;

ואף הוא עשה מוכני לכיור, - יח לא כבוד

שלא יהיו מימיו נפסלין בלניה.

מנבו הפלך,

הנה עושה כל ידות הכלים של יום הכפורים של זקב.

הילני אמו צשתה נכרשת של זקב על פתחו של היכל;

ואף היא צשתה טבלא של זקב, - יח לא כבוד

שפנשת סוטה כתובה עליה: - יח לא כבוד

יזקנור - נצשו נסים לזלחותיו,

והיו מזכירין אותו לשבח.

יא. ואלו לנגאי:

של בית גרמו - לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים;

של בית אכטינס - לא רצו ללמד על מעשה הקטרת;

הגוס כן לוי - הנה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד;

כן קמצר - לא רצה ללמד על מעשה הכתב.

על הראשונים נאמר (משלי י. ז): זכור צדיק לברכה,

ועל אלו נאמר (סו. ז) שם רשעים ירקב.

פרק רביעי

א. טרף בקלפי והעלה שני גזרות.

אחד כתוב עליו: "לשם", ואחד כתוב עליו: "לעזאול".

הסגן מימינו, וראש בית אב משמאלו.

אם של שם עלה בימינו -

הסגן אומר לו:

"אישי כהן גדול, הנבזה ימיקך"!

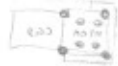
קב ונקי

ד קרצו. שחט רוב שני סימנים; ומירק, וגמר: על ידו. אחריו: ה אסטניס. קר: ז פלוסין. כוז דק: הנדוין. מארן הודו: ט קלפי. כלי עץ חלול: אשכרוצ. בערכי קק: רדין. חוטמין שמהם יצא המים; מוכני. גלגל לשקנו כבור; נברשת. מגורה: יא מעשה הכתב. קושר ארבעה קלמוסין כארבעת אצבעותיו וכותב שם כן ארבע כבת אחת: פרק ד טרף. חטף ולקח בחטיפה: אישי. ארוני:

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

מחשב

ואם של שם עולה בשמאלו —
ראש בית אב אומר לו:
"אישי כהן גדול, הגבה שמאלך!"

נתנו על שני השעירים ואומר: "לה' חטאת".
רפי לשמעאל אומר:

לא היה צריך לומר "חטאת", אלא "לה'". ואין ספק.
והן עוגין אחריו: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

ב. קשר לשון של זהירות בראש שעיר המשמלח, בין בקניניו
והעמידו כנגד בית שלוחו,
ולשחט כנגד בית שחיטתו. כמין מלח-מזבח.

בא לו אצל פרושגיה, וסומך שתי ידיו עליו ומתערה.
וכן היה אומר:
"אנא השם,

צויתי פשעתי חטאתי לפנדך,
אני וביתי ובני אהרן עם קרשך.
אנא השם,

כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים,
שעירי ופשעתי ופשעתי לפנדך,
אני וביתי ובני אהרן עם קרשך.

ככתוב בתורת משה עכרך (ויקרא טו. ל):
"כריבים היה יכפר עליכם לטהר אתכם.
טבל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

והן עוגין אחריו:
"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

ג. שחטו וקבל במזרק את דמו,
ותננו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל,
קדי שלא יקרש.

נטל מחסה ועלה לראש המזבח,
ומנה גמלים אילך ואילך, וחזקה מן המזבחות הפנימיות,
והן והניחה על הרובד הרביעי שבפצורה.

ד. בכל יום היה חזקה בשל כסף ומערה בתוף של זהב,
והיום חזקה בשל זהב ובה היה מכניס.

בכל יום חזקה בשל ארבעת קבין,
ומערה בתוף של שלשת קבין,
והיום חזקה בשל שלשת קבין ובה היה מכניס.

רפי יוסי אומר:
בכל יום חזקה בשל סאה ומערה בתוף של שלשת קבין,
והיום חזקה בשל שלשת קבין, ובה היה מכניס.

בכל יום היתה כברה, והיום קלה.
בכל יום היתה גדה קצרה, והיום ארבה.
בכל יום היה זנבה ירק, והיום אדם;
דברי רפי מנחם.

בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים,
והיום מוסיף מלא חפניו. יקריב הקורבן.

בכל יום היתה דקה,
והיום דקה מן הרקה.

ה. בכל יום להגים עולים במזרחו של כבש,
ויורדו במערבו.

והיום כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע.
רפי יהודה אומר:

לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע.

בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור,
והיום מן הקיתון של זהב.

רפי יהודה אומר:

לעולם כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב.

ו. בכל יום היו שם ארבע מערכות, והיום חמש:
דברי רפי מאיר.

רפי יוסי אומר:

בכל יום שלש, והיום ארבע.

רפי יהודה אומר:

בכל יום שתיים, והיום שלש.

פרק חמישי

א. הוציאו לו את הכף ואת הפחמה,
ותפס מלא חפניו ונתן לתוף הכף:
הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו;
וכן היתה מדתה.

נטל את הפחמה בימינו ואת הכף בשמאלו.
היה מהלך בהיכל, עד שפגיע לבין שפי הפרכות,
המבדילות בין הקרש ובין קרש הקדשים;
וביניהן אמה.

רפי יוסי אומר:

לא היתה שם אלא פרקת אחת בלבד,
שנאמר (שמות כו. ל):

"זהבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים".

קב ונקי

ב לשון. צמר צבוע אדום; כנגד. כנגד שער שיוציאוהו בו; בית שחיטתו. כצווארו; ג ממרס. מנענע; רובד. שורות אבני הרצפה; יקרוש. יקפא;
וחזקה. לקיחת הגמלים נקרא חתייה; המעובלות. כמו המאוכלות; ד פרס. חצי מנה;
פרק ה הוציאו לו. מלשכת הכלים;

החיצונה היתה פרופה מן הדרום, והפנימית מן הצפון.
 מהלך בנינה, עד שפגיע לצפון.
 הגיע לצפון, הופך פניו לדרום,
 מהלך לשמאלו עם הפרכת, עד שהוא מגיע לארון.
 הגיע לארון, נותן את הפתחה בין שני הבדים.
 צבר את הקטרת על גבי גתלים, ונתמלא כל הבית בלו עשן.

יציא ויבא לו בדרך בית בניסתו, ויחזיקוהו
 ומתפלל מפלה קצרה בבית החיצון,
 ולא היה מאריך בתפלתו, שלא להביע את ישראל.

ב. משגשג הארון —
 אכן היתה שם מימות נביאים ראשונים,
 ו"שתיה" היתה נקראת,
 גבוהה מן הארץ שלש אצבעות:
 ועליה הנה נותן.

ג. נטל את הדם ממי שהיה מרס בו,
 נכנס למקום שזכנס, ועמד במקום שעמד, ויחזקו
 והנה משגשג אחת למעלה ושבע למטה,
 ולא היה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה,
 אלא כמצליף.
 וכך היה מונה:
 "אחת,

אחת ואחת, אחת ושמים, אחת ושלוש, אחת וארבע,
 אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע."
 יציא והניחו על כן הזקב שבהיכל.

ד. הביאו לו את השעיר, ויחזקו
 שחטו וקבל במוך את דמו.
 נכנס למקום שזכנס, ועמד במקום שעמד,
 והנה משגשג אחת למעלה ושבע למטה,
 ולא היה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה,
 אלא כמצליף.
 וכך היה מונה:
 "אחת,

אחת ואחת, אחת ושמים, אחת ושלוש, אחת וארבע,
 אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע."
 יציא והניחו על כן השני שהיה בהיכל.
 רפי יהודה אומר:
 לא היה שם אלא כן אחד בלבד. (ובן אבא:)

נטל דם הפר והניח דם השעיר,
 והנה משגשג על הפרכת שזכנס הארון מבחוץ,
 אחת למעלה ושבע למטה,
 ולא היה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה,
 אלא כמצליף.
 וכך היה מונה:
 "אחת,
 אחת ואחת, אחת ושמים, אחת ושלוש, אחת וארבע,
 אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע."

נטל דם השעיר והניח דם הפר,
 והנה משגשג על הפרכת שזכנס הארון מבחוץ,
 אחת למעלה ושבע למטה,
 ולא היה מתכונן להזות לא למעלה ולא למטה,
 אלא כמצליף.
 וכך היה מונה:
 "אחת,

אחת ואחת, אחת ושמים, אחת ושלוש, אחת וארבע,
 אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע."
 צרה דם הפר לתוך דם השעיר,
 ונתן את הפלא בריקו.

ה. יוצא אל המזבח אשר לפניו * (ויקרא טו, יח) —
 זה מזבח הזהב.
 התחיל מחטא יורד. מהיכן הוא מתחיל?
 מקרן מזרחית-צפונית, צפונית-מערבית,
 מערבית-דרומית, דרומית-מזרחית:
 מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון,
 משם היה גומר על מזבח הפנימי.

רפי אליעזר אומר:
 במקומו היה עומד ומחטא,
 ועל כלן היה נותן מלמטה למעלה,
 חוץ מזו שהיתה לפניו,
 שעליה היה נותן מלמעלה למטה.

ו. הנה על שהיה של מזבח שבע פעמים,
 וישגשג הדם היה שופך על יסוד מערכי של מזבח החיצון,
 וישל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי.
 אלו ואלו מתערכין באמה יוצאין לנחל קדרון,
 ונמפרין לגנין לזבל, ומוצלין בהן.

קב ונקי

פרופה. כפולה: קצרה. יידי רצון מלפנין ה' אלהינו שאם שנה זו שחונת, מירוש חמה, שחאה גשומה וכו': להבטית. שיאמרו מה הוא: ב ושחיה
 שממנה הושחת העולם: ג למקום. בבית קדשי קרשים: למעלה. בחורה של כפורת: כמצליף. כמלקה ממעלה למטה: ד עירה. שפך: ה מחטא. לש
 ירידה ויש אומרים לשון טוהר: ו טהרה. המקום המגולה שבו: אלו ואלו. דמים חיצוניים ופנימיים: לגנין. כעלי גנות: ומוצלין. אסור ליהנות מהן
 בלא דמים:

בכתוב בתורת משה עבדך, לאמר (ויקרא טו. ל):
"כִּי־בָיִים הוּא יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם,
מִגַּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תְּטַהֲרוּ.

והכהנים והקם העומרים בעונה,
בשהיו שומעים שם המפרש שהוא יוצא מפי כהן גדול,
היו כורעים ומשתחרים ונופלים על פניהם, ואומרים:
"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

ג. מסרו למי שהיה מוליכו.
הכל כשרין להוליכו,
אלא שעשו הכהנים גדולים קבע,
ולא היו מניחין את ישראל להוליכו.
אמר רבי יוסי:

מעשה והוליכו ערסלא, וישראל הנה.
ד. וכבש עשו לו,
מפני הבבלים שהיו ממלשים בשערו,
ואומרים לו: "טל רצא, טל רצא!"

מיקרי ירושלים היו מלוין אותו עד סבה הראשונה
עשו סבות מירושלים ועד צוק, - $12 \text{ טו} - 10 \text{ טו} - 10 \text{ טו} = 12 \text{ טו}$
משעים ריס - שבעה ומחצה לכל מיל.
מאחרים $12 \text{ טו} - 10 \text{ טו} = 2 \text{ טו}$
ה. על כל סבה וסבה אומרים לו:
"הרי מזון ונהרי מים";

ומלוין אותו מסבה לסבה,
חרץ מאחרונה שבהן, שאינו מגיע עמו לצוק,
אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו.

$\frac{2}{15} = 0.133$
 $12 \times 0.133 = 1.6$

ו. מה היה עושה? האלו
חולק לשון של זהירות,
חציו קשר בפלע וחציו קשר בין שמי קרניו,
ודחפו לאחוריו; והוא מתגלגל ויורד,
ולא היה מגיע לחצי הנהר, עד שנעשה אכרים אכרים.
בא וישב לו סחת סבה אחרונה עד שתתקשר.

ומאימתי מטמא בגדי? "כבש טמא"
משניצא חוץ לחומת ירושלים.
רבי שמעון אומר:
משעת דחיתו לצוק, וזון האכר.

ז. בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין.
קרען והוציא את אמוריהן,
נטנן פגנים והקטירו על גבי הסוקה.

קכ

ז. כל מעשה יום הכפורים האמור על הפר, אם הקדים מעשה לתכרו - לא עשה כלום. הקדים גם השעיר לדם הפר - יחזור ויגזר מדם השעיר לאחר דם הפר.

ואם עד שלא גמר את המטות שבפגנים נשפך הדם - יביא דם אחר ויחזור ויגזר בתחלה בפגנים. וכן בהיכל, וכן במזבח הזהב, שגלו בפרה בגני עצמן. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: במקום שפסק משם הוא מתחיל. וזון האכר

פרק ששי

א. שגי שעירי יום הכפורים, מצותן שהיו שניהן שוין - במראה ובקומה ובקדים ובלקחתן קאחר. ואף על פי שאינן שוין - כשרין. - $12 \text{ טו} - 10 \text{ טו} = 2 \text{ טו}$
לקח אחד היום ואחר למחר - כשרין. - $12 \text{ טו} - 10 \text{ טו} = 2 \text{ טו}$

מת אחר מהן, אם עד שלא הגריל מת - יקח זוג לשני; ואם משהגריל מת - יביא זוג אחר ויגריל עליהם בתחלה; ויאמר, אם של שם מת: איאמר: "נה שעלה עליו הגריל לשם" תקנים תחמירו"; ואם של צנאול מת: איאמר: "נה שעלה עליו הגריל לצנאול" תקנים תחמירו".

והשני ירצה עד שיסתאב, ויפקר ויפלו דמיו לנרבה, שאין חשאת צבור מתה. רבי יהודה אומר: מתה. וזון האכר

ועוד אמר רבי יהודה: נשפך הדם - ימות המשלח; מת המשלח - ישפך הדם. - $12 \text{ טו} - 10 \text{ טו} = 2 \text{ טו}$

ב. בא לו אצל שעיר המשלח, וטמך שמי רייו עליו ומתנה. וקך היה אומר: "אנא השם, צוה, פשעו, חטאו לפניך עמך בית ישראל, אנא בשם, כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים, שצוה ושפשעו ושחטאו לפניך עמך בית ישראל,

קכ ונקי

ז האמור. כמשנתנו: בחיכל. נתן מקצת מתנות בכורות ונשפר, אין צריך להתחיל אלא ממתנות הפרות: פרק ו ויאמר וכו'. ורצה לומר, אם של שם מת יאמר "זה שעלה" וכו'; עזאזל מת. יאמר "זה שעלה" וכו'; שיסתאב, שיפול בו מום: ג ערסלא. שם האיש: ד וכבש. כעין מעלה עשו: מיקרי, חשובים: סוכות. והולכין בני אדם לגור בהם לפני יום הכיפורים: צוק, הר גבוה: ריס, שני חלקים מחמש עשרה כמיל: ו מטמא בגדים. דחכיב "המשלח... יכבש בגדיו": ז הנשרפים. העומדים לישוף: במגיס. בקערה:

ועוד אָמר רבי מתניא בן תרש: החושש בגרונו — מטילין לו סם בתוך פיו בשבת, מפני שהוא ספק נפשות, וכל ספק נפשות דוחה את השבת.

ז. מי שְנִפְלָה עָלָיו מַפְלָת, ספק הוא שם ספק אינו שם, ספק חי ספק מת, ספק נכרי ספק ישראל — מפקחין עָלָיו אֶת הַגֵּל, מפאיהו חי — מפקחין עָלָיו, ואם מת — נִיחָוּהוּ.

ח. תּשׂאָת וְאָשֵׁם וְדַאי מְכַפְרִין. מיִתָּה יוֹם הַכּוֹפְרִים מְכַפְרִין עִם הַתְּשׁוּבָה. תְּשׁוּבָה מְכַפֶּרֶת עַל עֲבֻרוֹת קְלוֹת: עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה; וְעַל הַתְּמִירוֹת הֵיא תוֹלָה, עַד שְׂיָבֹאוּ יוֹם הַכּוֹפְרִים וְיִכְפְּרוּ.

ט. האומר: "אֲחַטָּא וְאָשׁוּב", "אֲחַטָּא וְאָשׁוּב" — אין מספיקין בְּדוֹדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה; "אֲחַטָּא וְיּוֹם הַכּוֹפְרִים מְכַפֶּר" — אין יום הכפורים מְכַפֶּר.

עֲבֻרוֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם — יוֹם הַכּוֹפְרִים מְכַפֶּר. עֲבֻרוֹת שְׁבִין אָדָם לְחִבְרוֹ — אין יום הכפורים מְכַפֶּר, עַד שְׂיִרְצֶה אֶת חִבְרוֹ.

אֶת זוֹ דְרַשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: מְטַבֵּל חַטָּאוֹתֶיכֶם לְפָנַי ה' תְּתַרְרֵי (ירקא טז, ל); עֲבֻרוֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם — יוֹם הַכּוֹפְרִים מְכַפֶּר; עֲבֻרוֹת שְׁבִין אָדָם לְחִבְרוֹ — אין יום הכפורים מְכַפֶּר, עַד שְׂיִרְצֶה אֶת חִבְרוֹ.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: אֲשֶׁרֶיכֶם יִשְׂרָאֵל! לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִשְׁתַּרְרִין? מִי מִטְהַר אֶהְיֶכֶם? אֲבִיכֶם שְׂבָשְׂמִים, שְׂנָאָמַר (יחזקאל לו, כה): יִזְרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהַרְתֶּם, וְאָמַר (ירמיה יז, ג): מִקְּדָה יִשְׂרָאֵל ה', מִה מִקְּדָה מִטְהַר אֶת הַשָּׂמַיִם, אַף הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִטְהַר אֶת יִשְׂרָאֵל.

מִלִּיק מַסַּכַת יוֹמָא

מוסיף עליו בהן גדול: חשן ואפוד ומעיל וציץ. כאלו לשאלין באורים ותמים; ואין נשאלין אלא לפלך ולבית דין, ולמי שהצבור צריך בו.

פרק שמיני

א. יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה ובכריזה ובסיקה, ובנעילת הסנדל ובתשמיש הפה.

והפלך והפלה ירחצו את פניהם, והמיהה תנעל את הסנדל; ודברי רבי אליעזר: ותקמים אורין.

ב. האוכל ככוכבת הפה קמח וקברעניתה, והשתה מלא לגמיו — חיב.

ג. האכלין מצטרפין לכוכבת, וכל הפשקין מצטרפין למלא לגמיו. האוכל ושותה — אין מצטרפין.

ד. אכל ושתה בהעלם אחד — אינו חיב אלא תשאת אחת. אכל ושתה מלאכה — חיב שתי תשאות.

ה. אכלין שאינן ראויין לאכילה, ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה, ושתה ציר או מריס — פטור.

ו. המינוקות — אין מענין אותן ביום הכפורים, אבל מחנכין אותם לפני שנה ולפני שנתיים, בשביל שיהיו רגילין במצות.

ז. עברה שהריחה — חיב מאכילין אותה עד שתשיב נפשה.

ח. חולה — מאכילין אותו על פי בקיאיין; ואם אין שם בקיאיין — מאכילין אותו על פי עצמו, עד שיאמר: "די".

ט. מי שאחזו בלמוס — מאכילין אותו אפלו דברים טמאים עד שיאורו עיניו. מי שנשכו בלב שוטה — אין מאכילין אותו מן הצד כבר שלו; ודמי מתניא בן תרש מתיר.

קב ונקי

פרק ח המלך. וכתוב 'המלך בפינו': והכלה. כל שלושים יום: והחיה. מפני הצניע: ב ככותבת. המרה: לוגמיו. מה שיקח בצד אחר מהפה ויראה בלשנו מבוהן: ג ומוריים. לחלוחית מרגים מלוחים: ד מענין. למנוע מהם מאכל: ה שהריחה. ריח החבשיל והיא מתאוה לו ואם אינה אוכלת שניהם מסוכנים: בקיאים. רופאים מומחין: ו בולמוס. חולי הבא מחמת רעבון: ז מפקחין. חופרין: ח אשם ודאי. כגון אשם גוילות, אשם מעילות: